

„Primorec“ izhaja vsakih štirinajst dni kot priloga „Soči“ brezplačno; drugače stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuje države več poštne stroški. „Soča“ z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 4 gld. 40 kr. — Uredništvo in upravnništvo je v Tržani ulici (Moreato) 12. II.

Primorec

Domači oglasi sprejemajo se le iz narodnih krogov. Plačujejo se: za šestostopno petletno vrsto enkrat 5 kr., dvakrat 9 kr., trikrat 12 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej. Posamične številke se prodajajo po 2 kr. Rokopisi se ne vračajo.

Vabilo na naročbo.

Kakor smo naznanili v zadnji „Soči“, izdajali bomo vsakih 14 dni časopis z imenom

„Primorec“

kateri se danes predstavlja slovenskemu občinstvu. V takej obliki bo izhajal celo l. 1893. Kolikor več pa bo imel podpore, toliko večji bo. Zato naj bi naši rojaki prav pridno segali po njem, saj stane za celo leto po pošti ali na dom pošiljan samo

80 kr.

Kdor se naroči pa na

„Soča“,

ki izhaja na veliki poli vsak petek ter stane 4 gld. 40 kr. na leto, dobi brezplačno dva lista, namreč našega „Primorca“ in

„Gospodarski List“,

kateri stane drugače sam 1 gld. 20 kr. na leto. — Kdor naroči pet iztisov pod enim ovitkom, dobi še štiri brezplačno.

„Primorec“ bo prinašal kratke politične in narodno-gospodarske članke, novice iz Gorice in z Goriškega, iz Trsta in okolice, iz drugih slovenskih dežel, pa tudi iz ostalega sveta.

Da se „Primorec“ bolj razširi med narod, prodajal se bo v raznih tobakarnah v Gorici, v Trstu in drugod le po

2 kr. številka

Svoje prijatelje in znance prosimo, naj bi list širili med narodom. Želeli bi bilo, da bi se v vsaki vasi kdo potrudil, nabirati nam naročnikov. Le z upanjem v tako podporo sklenili smo izdajati ta list, kateremu smo postavili tako nizko ceno. Ako dobi naše delo in prizadevanje zadostne podpore, bomo vstrajali pri svojem koraku; ako bi nam pa poleg velikega truda grozila še večja gmotna škoda, morali bomo list opustiti. Upamo, da naši prijatelji tega ne bodo pustili, marveč da zagotovijo listu trdno zaslombo v narodu, za kateri je ustanovljen z geslom:

Bog in narod!

Uredništvo in upravnništvo.

Razgled po svetu

Poroka v cesarski hiši. — Nadvojvodinja Margareta Zofija, hči nadvojvode Karola Ludvika, se poroči dne 24. januarja z vojvodo Albrehtom Virtemberskim. V ta namen se nadvojvodinja Margareta odpove dne 21. januarja vsem pravicam nasledstva v naši cesarski hiši.

Hrvaško. — Žalostne čase doživeli so naši bratje Hrvatje. Dasi imajo jako razširjeno avtonomijo ali samoupravo, imajo hrvaško vlado, narodno pravosodstvo, dasi hrvaški jezik gospoduje na vseh črtah javne uprave, vendar je v zadnjih letih hrvaška misel zgubila ves svoj upliv, zmagala pa je

izdajalska misel madjaronska. — Proti madjaronstvu, ki hoče Hrvaško povsem odvisno storiti od madjarske samošapnosti, borile sta se dve stranki: neodvisna narodna stranka (tudi „Obzoraši“ ali Strossmayerjanci imenovana in stranka prava (ali Starčevićanci); prvi imajo kot svoj glavni organ „Obzor“, a idejali pravega Hrvata jim je vladika Strossmayer; drugi imajo zdaj kot svoj glavni organ „Hrvatsko“, a njihov idejal je dr. Ante Starčević. — Prvi kakor drugi so iskreni Hrvatje in rodoljubi, vredni naših simpatij, naših src. — Toda obedve stranki se nista mogle uspešno boriti proti madjaronstvu, ker bile sta med seboj nesložne in žalibog druga drugej celo silno neprijazne. To je pomagalo madjaronom, da so zagospodovali na vsej črti javne uprave, kakor v saboru (državnem zboru) in celo v mestnem zastopu glavnega mesta Zagreba. — Obé opoziciji sta končno sprevidele, da jima preti pogin, ako se ne združite; združitev in sloga so jima priporočali od vseh stranij najboljši slovanski sinovi. Naposled so se uresničile želje in nade vseh slovanskih rodoljubov, kajti imenovani stranki sta se res združile ter ta domoljubni čin naznanili preteklo soboto 31. dec. vsem svojim somišljenikom. Obé stranki vodila je pri tem velevažnem činu edino le hrvaška misel, edino le ljubezen do svoje domovine, do nezavisne kraljevine hrvaške. Odslej bo imelo madjaronstvo trši boj z enim samim nasprotnikom s — hrvaško mislijo, katerej želimo, da bi čim prej zmagala na vsej črti javne uprave ter javnega političnega življenja.

Dveletno vojaško službovanje. — Ker morajo evropski narodi doprinesati za vojaštvo ogromne žrtve v krvi in denarju, začeli so se človekoljubni možje čedalje krepkeje potezati za to, da bi vojaki služili le po dve leti namesto treh. Še pred enim letom je bil avstrijski vojni minister jako nasproten tej misli, letos pa se že sam bavi z njo. Tudi na Nemškem vlada premišlja, kakó bi mogla v tem oziru ustreči nemškemu državljanom. — Pri nas v Avstriji potrebuje vlada dvetretjinsko večino v državnem zboru, ako hoče prodreti s takim predlogom. Toda kakor hoče naša vlada uvesti dvoletno službovanje, težko dobi potrebno večino, ker namerava vsled tega pomnožiti stalno vojsko, da ne bi trpela naša bojna moč. Ker bi pa to veliko stalo, upamo, da ljudski zastopniki ne pojdejo vladi na lep, marveč da bodo skrbeli za to, da se narodom ne bodo nalagala nova vojaška bremena.

Francija. — Tudi čitateljem „Primorca“ je gotovo več ali manj znan takozvani „panamski škandal“, ki je uzročil padec francoskega ministerstva ter razburjal ves svet. Francozje so namreč že pred več leti stopili na čelo velikanskemu podjetju, ki je požrlo doslej okoli 1300 milijonov frankov, dasi je bilo proračunjeno izprva le na 800 milijonov. To podjetje je panamski prekop. Med severno in južno Ameriko je namreč na nekem kraju suhi svet prav ozek, recimo kolikor iz Gorice do Gradca; preko

tega sveta hoteli so narediti prekop iz Atlantskega v Tiho morje, da bi ladije ne morale brodirati okoli cele južne Amerike, kar vzame menda okoli enega meseca časa, ako se ne pripeti nikaka ovira na dolgi poti. Vsaka ladija bi raje plačala visok davek, da bi prišla po panamskem prekopu v Tiho morje, nego da bi brodira okoli južne Amerike. In od tega so se nadejali podjetniki lepega dobička. — Najbolj so se bili Francozje ogreli za to podjetje, ker videli so kolik dobiček imajo od Suezkega prekopa med Afriko in Azijo. Zato so z nautičnim kupovali delnice te panamske družbe. — Pred par meseci pa je nakrat počil glas, da družba ne more več naprej, ker zopet ni denarja, dasi se je bilo že izdalo 500 milijonov frankov nad prosti proračun; zahtevali so se zopet nove in to prav velike svote. — To je pretreslo celo Francijo, kajti delnice panamske družbe nahajajo se v rokah vsakega imovitega Francoza. Ob enem so začele prihajati na dan govorice, da družba je dobro vedela, kaj jo čaka, da je pa vse slabosti prikrivala, poslance in druge veljavne moze, kakor tudi časopise, pa podkupovala, da so molčali; načelniki družbe da so baje ogromne svote utaknili v žepe. — V francoskem parlamentu so se vršile na to takó viharne seje, kakoršnih baje še ni bilo. Zbornica je sklenila, naj se sestavi komisija, ki preišče vso to panamsko zadevo. — Ti dogodki so ministertvu spodkopali stališče, da je padlo; pa tudi sedanje ministertvo ne stoji trdno. — Par veljavnih mož se je usmrtilo, da bi ne padli pravici v roke, nekaj njih je bilo pa zaprtih. Proti njim bo 10. t. m. glavna obravnava pred prizivnim sodiščem. Kakó se konča in kaj pride o tej priliki na dan, bomo poročali prihodnjic.

Liberalna srbska vlada je razpustila skupščino (državni zbor), ker upa dobiti po novih volitvah večino, ki je bila doslej radikalna. Od sedanjih srbskih liberalcev ne smemo nič dobrega pričakovati, ker so se začeli nenavadno dobrikati Madjarom.

V Italiji čedalje bolj dobiva vso oblast v roke divji liberalizem in prostožidarstvo. Tam imajo že davno civilni zakon, ko se vsakdo mora poročiti tudi pred županom. Zdaj je pa minister izročil zbornici načrt postave, s katero bi se prepovedalo cerkveno poročanje pred civilno poroko. Duhovniki, ki bi grešili zoper to postavo, bodo kaznovani z globo ali pa odstavljani.

Novo večino za državni zbor krpali so učeraj grof Taaffe, vodja nemških levicarjev Plener, grof Hohenwart, Poljak Jaworski in še nekateri drugi veljaki treh velikih klubov. Kakó in zakaj je prišlo do te krparije, govori uvodni članek v današnji „Soči“. Dvomimo, da modri in veljavni možje skrpajo kaj trajnega, ker jih ne vodi načelo: pravičnosti in narodne enakopravnosti. Dokler se v Avstriji vsem narodom ne zagotove narodne in verske pravice, ne bo trajnega miru, ki je edini pogoj pravemu napredku in trajnemu obstanku.

Goriške novice

„Goriška ljudska posojilnica“ je imela v preteklem letu 60.395 gld. dohodkov in 54.797 gld. stroškov, torej 115.192 gld. prometa. Lani je bilo torej za 26.000 gld. več prometa, kakor leta 1891. Posojilnica šteje 682 družstvenikov, ki imajo 1901 deležev. Uradne ure so vsako nedeljo, ponedeljek in četrtek od 11. naprej. Društvo se nahaja v Tonklijevi hiši (Židovska ulica) tik cerkve sv. Ivana.

To poročilce razveseli vsakega rodo-ljubnega Slovenca, ker dokazuje, da naša posojilnica sicer polagoma, a vstrajno napreduje. V gmotnem blagostanju je tudi naša politična in narodna prihodnost!

Goriški „Corriere“ naznanil je v torek svojim čitateljem, da nastopa že 11. tečaj svojega življenja. „Corriere“ je zadovoljen sam s sabo in upa, da bo takó zadovoljen tudi v prihodnje. — No, tudi mi „Slovenci“ smo z njim lahko zadovoljni, kajti če bi njega ne bilo, slovensko prebivalstvo v Gorici in okolici bi ne bilo takó zavedno, kakor je. „Corriere“ živi od samih hujškarij proti nam „Slovincem“, zato odpré polagoma oči tudi najbolj nezavednim ali mlačnim našim rojakom. — Zategadelj voščimo „Corrieru“, da bi enako hujskal še nadaljnih 10 let. Le na delo!

Razžaljenje Veličanstva je največkrat povod, da pri nas oblastniije plenijo razne laške časopise, knjige in knjižice, ki dohajajo v obilem številu sem čez mejo. Tudi za Zoruttovo slavnost, o kateri govori današnji dopis v „Soči“, izdali so v Vidmu brošuro, katero je državno pravdnistvo v Gorici zaplenilo zaradi hudodelstva po § 35. k. z. t. j. zaradi razžaljenja Veličanstva.

Iz Št. Andreža pri Gorici nam poročajo: Naše novo pokopališče, ki je občno veliko stalo, je že blagoslovljeno. Prav lepo je; posebno ugod je takó ukusno napravljen, kakoršnega gotovo nimajo pokopališča v drugih krajih na deželi.

Naša cerkev je dobila prav krasno novo „ključ“ (blestenco), ki visi na sredi cerkve. Stala je na mestu 260 gld.

Pred Božičem se je tu pri nas opekel trileten otrok, ki je kmalu potem umrl. Mati ga je za hip pustila samega na ognjišču. Krilce se mu je užgalo in opekel se je takó hudo, da ga ni bilo mogoče rešiti. Bil je prav ljubezniv deček. Matere, pazite na svoje otroke!

Žalosten slučaj. — Na sveti večer vračal se je g. Anton Pakiž, nadučitelj v Lokvah, s svojo soprogo domov. Po noči ga je zadela kap, da je nagloma umrl. V istem času, ko je on ležal na mrtvaškem odru, povila mu je soproga prvega otroka, prvega sinka. Mislimo si, kakó krvaveče je moralo biti srcé uboge gospé, ko je je v porodnih težavah imela pred očmi mrtvo truplo svojega ljubljene soproga!

Nesreča. — Petrica Ivan iz Idrskega pri Kobaridu, delavec v eni ajdovskih tovarnen, šel je na dan sv. Stefana ob 7. zvečer iz Ajdovščine proti svojemu stanovanju. Bil je viharen večer; burja je silno pihala. Petrica je bil prešibak, da bi se jej ustavljal; zato ga je vrgla v neko vodo pod cesto. Petrica je zlezal iz vode ter hitel proti neki hiši, kjer je najbrže videl luč. Med tem ga je burja zopet telebnila v neki stor, da se je pobil v glavo; ostal je na mestu in zmrznil. Našli so ga še le par dni pozneje. — Petrica ni še eno leto poročen, in med tem, ko je on doživel tako nesrečno smrt, ležala mu je žena v otroški postelji na svojem domu v Kobaridu. — Petrica je imel majhno hišico v Gorici.

Iz Bolea nam poročajo, da je tamkaj umrl g. Matija Medic, ki je veliko let služboval kot sodnijski sluga; od l. 1883. je pa živel v pokoju. Vsem prebivalcem boljšega sodnijskega okraja bil je pokojnik jako priljubljena oseba, ker bil je vedno veselega lica ter jako dober družbenik. N. v. m. p.!

Politično društvo „Zavednost“ v Podmelcu naznanja svojim ndom, da bo imelo v nedelje 15. t. m. ob 2½ popoldne v hiši Luke Breliha št. 54. svoj glavni občni zbor. K obilni udeležbi vabi — odbor.

Novo društvo. — Na Svetem pri Komnu se je ustanovilo novo bralno društvo z imenom „Katoliško bralno in gospodarsko društvo“.

Trst in Istra

Razne novice. — V Trstu so se pokazale prave osepnice ali runje. umrlo je za njimi že več oseb. — Drevi se bo vršil v gledišču F e n i c e velik koncert slovenskih pevskih in tamburaških shodov. — „E d i n o s t“ bo imela odslej vsako s b o t o prilogo „N o v i č a r“ oba lista skupaj bosta stala 7 gld., „N o v i č a r“ sam pa 1 gld. 80 kr. — *Silvestrov večer* obhajali so tržaški Slovenci v Čitalnici in v dvorani Mally. Na obeh krajih je bila zabava prav živahna. — Zgorela je 7-letna Štefanka Moschett. Bila je sama doma; približala se je ognju, krilo se ji je unelo in umrla je v grozovitih mukah. — *Poslanec g. I. Nabergoj* je sklical na jutri 8. t. m. ob 10. uri v dvorano Mally shod volilcev. — *Francoska umetnica* Sarah Bernhard pride v Trst, kjer dá tri predstave v gledišču *Armonia*. Ustopnina je silno visoka. — *V Opatiji* zbrani Hrvatje in Slovenci so brzojavno častitali v Zagreb združeni opoziciji. Prav je! —

Izpred sodišča. — Rojansko konsumno društvo poslalo je na jesen neko slovensko ulogo na tržaški magistrat. Odposlanec društva izročil je ulogo magistratnemu asessorju dr. Iv. Artico. Ko je ta videl da je uloga slovenska, se je silno raztogotil, da je začel kričati: „Vi delate za Rusijo, vi delate politiko za Rusijo, še vero izgubite“. Konsumno društvo, kateremu je na čelu požrtovalni g. Jušt Piščanec podalo je proti Articu kazensko ovadbo. Vršile sta se dve obravnavi; pri zadnji, 29. decembra bil je Artico obsojen na 50 gld. globe ali 5 dni zapora in povrnitev stroškov. Prav mu je! To mu je dala — Rusija.

Tržaško mesto. je začelo vidno propadati, zlasti od kar ie zgubilo prosto luko. Mestna uprava je v vedno večjih denarnih zadregah, ker dolgovi rastejo od dne do dne. Letošnji proračun kaže zopet 254.960 gld. primankljeja. To pa res niso mačkine solze! Kdo bo plačaval dolgove, ako bodo takó rasli? A vkljub temu pripravljajo denar in dajejo lahonski „Legi“ 3000 gld. podpore!

Mestni zastop tržaški sklenil je darovati „Legi N a z i o n a l e“ 3000 gld. Proti tej podpori se je odločno uprl g. Ivan Nabergoj, ki je dejal, da tržaško mesto samo že veliko troši za šolstvo, zato ne gré, da bi podpiralo še zasebno društvo, ki ima namen, pollašče vati slovensko prebivalstvo. Občinstvo na galeriji je tudi pri tej seji ropotalo in šumelo med govorom g. Nabergoja. Proti podpori glasovalo je le 7 zastopnikov.

Redek slučaj. — Tržaška „Naša Sloga“ je bila zaplenjena. Urednik prof. M. Mandić podal je ugovor in deželno sodišče je za-

plembo razveljavilo. V naših krajih so taki slučaji jako redki.

Nov finančni urad v Trstu. — Z novim letom začel je uradovati v Trstu finančni višji nadzornik, ki bo imel pravice finančnega urada prve stopnje. V področje tega višjega nadzornika spadala bode uprava vseh neposrednih davkov v tržaškem mestu in v okolici in v sodnih in davčnih okrajih Sežana in Komen. Izključene so carinske zadeve in isti predmeti užitrinskega davka, ki ostanejo kakor doslej pri vodstvu carinarskega višjega urada in pri obeh podružnicah v Trstu.

Nesreče. — Kmetica Marija S a n c i n iz Skednja je nagloma umrla na polju. — Ivana B e r t o s s i postavila je žareče ogleje v spalnico; v sobi se je zaradi tega nabralo toliko ogljenčeve kisline, da je žena padla v nezavest. K sreči je zdravniška pomoč prišla o pravem času. — 6-letni Jožek Skrjanec je bil sam doma; odprl je omaro in izpil steklenico karbolne kisline. Umril je v par urah.

Važen odlok. — Iz Podgrada v Istri se poroča, da je v zadnji seji tamošnjega občinskega sveta prečital župan odlok ministrstva na pritožbo županstva proti nemškemu dopisom, katere tako radi pošiljajo c. kr. uradi. Ministerstvo je ukazalo, da se mora dopisovati v slovenskem jeziku, ker nemški jezik v Istri ni deželni jezik. Občinski svet uzprejel je to vest z naidušenimi dobro in živio-klici. To je važen odlok, na podlagi katerega se vsaj istrske občine lahko z uspehom branijo nepotrebnega nemškutajenja, s katerim jih hočejo osrečevati nekateri uradniki, katerim ne diši slovensčina in bi jo radi nadomestili z nemščino. — Pri nas pa Goriškem se marsikje tudi nemškutari, a krivi smo Slovenci sami, ker to trpimo.

Ostala Slovenija

Kranjsko. — V Ljubljani je umrl viharovnjak g. Vinko Čamerlik, kamnosek. — *Ogenj* nastal je na Silvestrovo v hiši g. Obreze na Bregu v Ljubljani. Škode ni velike, ker ognjegasci so ogenj v kratkem času pogasili. — „Ljubljanski Sokol“ bo imel jutri občni zbor. — *S Štajerskega* pripelje ta mesec poseben vlak štajerske rodoljube v Ljubljano, da se udeležé predstave prve slovenske opere „Teharski plemiči“. — „Dom in Svet“ je lep ilustriran list slovenski; izhaja v Ljubljani in stane le 3 gld. na leto. — *Wolf* slovensko-nemški slovar je začel izhajati v snopičih stane 50 kr.; vseh bo okoli 20. —

Štajersko. *Politična shoda* sta bila 26. dec. v Konjicah in 29. v Ormožu. Pri prvem je govoril dr. Serbec, pri drugem dr. Gregorec. Zadnjega so volilci naprosili, naj postopa v drž. zboru skupno z ostalimi slov. poslanci, kateri naj pa nikar brezposojna ne vstopajo v vladino večino. — *V okrajno zastop* ljubomerski zmagali so Slovenci. Slovan gre na dan! — *V Trbovljah* snujejo narodno pevsko društvo. Potrebno je! — *Očeta je ubil* 24. dec. v Brsnici pri Sv. Lenartu neki Ivan Kavčič. Udaril ga je z gnojnimi vilami po glavi, da se je oče kar mrtev zgrudil na tla. — *V Ljubnem* hočejo ustanoviti posojilnico. Štajerci vedó, kaj je vir blagostanju, zato po vseh večjih krajih snujejo posojilnice. Posnemajmo jih!

Celjska „Domovina“ začela je izhajati po trikrat na mesec v obliki slovenskih dnevnikov. Tisek je lep, papir ličen; list je prav dobro uredovan. — „Domovina“ ima

dve priloge: „Slovenski kmetovalec“ in „Slovenski obrtnik“; vsi listi stanejo 2 gld. na leto.

Nemško društvo v Celovcu zbobnalo je pretekli teden shod, na katerem se je seveda protestovalo na vse pretege zoper znano ministersko naredbo gledé vzprejema in rešitve slovenskih ulog pri magistratu celovškem. Poročevalec dr. pl. Hiebler dokazal je z logaritmi v roki vse, samo nepotrebnosti te naredbe ne, a ipak se je končno vzprejela z velikim navdušenjem resolucija, v kateri se magistratu polaga na srce, da naj se ne uda ministerskemu ukazu, vladi pa se pretiz najstrašnejšo osveto za slučaj, ako bi se „drznila“ uresničiti svojo naredbo!! Gospodje pri nemškem društvu so torej mnenja, da je bila cela naredba le — slab dovtip, ka li? — Sicer pa prebivalstvo celovško menda ni tako vznemirjeno in v skrbeh za svoje nemstvo, kakor tiste znane „kapacitete“ koroškega nemštva, kajti beljaška „Allg. Zeitung“ sama toži, da je bila udeležba le slaba. Za slabo stvar je pač težko ljudstvo fanatizovati.

Iz beneške Slovenije: Slovenski časniki, med njimi tudi Vaša cenjena „Soča“, neredno dohajajo v naše kraje. Vsled tega naročniki izgubljajo veselje do nadaljnjega naročevanja. Ali bi nam mogli Vi, gospod urednik, pojasniti, kje je iskati vir tej nerednosti? (Nam se zdi, da je tu iskati vso krivdo pri tamošnjih poštarjih. Uredn.).

Letos smo tu pridelali obilno vina. Škoda le, da nima skoro nikake cene. Naši krčmarji niso nakupili letos nič italijanskih vin, kajti gosti zahtevajo le domače vino, in sicer pravijo nekateri, da so italijanska vina nezdrava, drugi pa povdarjajo, da bo domače vino imelo še slabšo ceno, če ga niti Slovenci sami ne bojo pili.

V Sv. Petru Slovanskem se je osnovala dokaj dobra godba, ki svira tudi pri cerkvenih sprevodih, kar jako povečuje te slovesnosti.

Preteklega mesca vinotoka je bila blagoslovljena prenovljena in razširjena cerkev sv. Florijana na Tarčmunu. Blagoslovil jo je neki g. kanonik iz Čedad.

V Gorenjivasi nameravajo preliti in napraviti večje zvonove, kateri bi imeli biti tako veliki, da bi prekosili vse druge v šempeterski župniji.

Sedanji veliki zvon bi bil potem najmanjši, a večji novi bi imel tehtati 14 kvintalov. Ker bi pa bil premajhen za take zvonove sedanji zvonik, ki je le nizek in nedovršen, hočejo zidati tudi nov stolp. Vse stroške, se dobro ume, bo morala plačati le gorenjevaška duhovnija. V ta namen so že nabrane izdatne svote denarja.

Raznoterosti

„Primorec“ je moral danes iziti v tej velikosti, ker ni v nobeni založnici tiskovnega papirja in niti v podgorski papirnici nimajo takega papirja, kakoršnega si želimo. Morali bi ga posebe naročiti, kar trpi do 6 tednov, predno papir dobimo. Ker do tje ne maramo čakati, začeli smo list izdajati v tej velikosti. Čim večja bo podpora, toliko večji bo. Zato le po njem!

Svoje prijatelje, znance in somišljenike najljubno prosimo, da bi širili naš listič med prosti narod. Ako se združita po dva sosed za en iztis, plačata vsak 40 kr., pa bosta imela celo leto vsakih 14 dni obilo zanimivega berila. — Dalje prosimo, da bi se v vsakem večjem kraju kdo potrudil nabirati

naročnike; mi bi potem vse iztise pošiljali eni sami osebi, kateri plačamo za raznašanje navadno poštno pristojbino za časnike. Takó dobí tak raznašalec zá-se list brezplačno in še nekaj plačila za raznašanje. Zlasti v večjih krajih kakor v Bolcu, Kobaridu, Tolminu, v Cerknem, v Kanalu, Solkanu, v Podgori, v Ajdovščini, v Komnu, v Sežani, v Vipavi, itd. itd. se dá na tak način prav lepó organizovati naročevanje našega lista, da naši raznašalci laško vsakokrat dobé dobro plačan mali trud, kateri bi si naložili z raznašanjem po hišah. Na delo!

Domači oglaš. — V „Primorca“ sprejemamo oglase le slovenskih trgovcev in obrtnikov. Ker je „Primorec“ že kot priloga „Soče“ jako razširjen med narodom in ker smemo pričakovati, da se vsled izredno nizke cene še posebe razširi do zadnje slovenske koče v deželi in morebiti tudi zunaj nje, zato bomo nasi izključno slovenski oglasi mnogo koristili razvitku narodne trgovine in obrtnije. — Zato priporočamo vsem narodnim trgovcem in obrtnikom v Gorici in na Goriškem, pa tudi v Trstu in v drugih mestih, da bi se v obilem številu posluževali te prilike ter v „Primorcu“ razglašali svojo trgovino ali obrt. Kolikor več bo takih oglasov, toliko obširnejši bo laško „Primorec“, zato se lahko toliko bolj razširi med narod, bo takó toliko več koristil narodnej stvari in ob enem našim trgovcem in obrtnikom, razširjevaje vedno bolj njih ime in posel po svetu. — Ti oglašiči so ob enem jako po ceni. Naši rojaki, ki se bavijo s trgovino in obrtnijo, naj uvažujejo te naše besede.

„Lega Nazionale“ (laško šolsko društvo) se vedno bolj razširja. Zdaj šteje že 50 podružnic in 14.258 članov. Podpora dobiva od vseh strani; glavni vir njenih dohodkov pa je Trst. Na slovenski zemlji je ustanovila ali ustanavlja šolo v Sv. Križu pod Nabrežino, šole pri Mujah, otroški vrtec v Gorici pri soškem mostu, otroški vrtec v Podgori in oni v Ločniku. — To nam daje mnogo misliti! Bodimo pozorni, edini in složni v težkih dneh trdega boja za narodni obstanek. Mi Slovenci pa se trdno oklenimo svoje vrle šolske družbe sv. Cirila in Metoda in društva „Sloga“ v Gorici!

Kolera po zimi. — Mislilo se je, da kolera po zimi mora izginiti. Da pa to ni res, daje nam letošnja zima najboljši dokaz. Če tudi imajo v Hamburgu, v Pešti in v drugih krajih hudo zimo, vendar se od časa do časa še vedno ponavljajo slučajji kolere. Bati se je, da ta kruta morilka prezimi v sredi Evrope, da se takó poleti toliko hitreje razširi na vse strani.

Hripa ali influenza se je bila začela že zopet oglašati, a zdaj se o nji nič več ne sliši. Umrli so za njo že nekateri znameniti in svetovno znani možje. Ko smo jo v prejšnjih letih dobili v januarju tudi v naše kraje, slišali in čitali smo že ves december in še poprej o tem neljubem gostu, kakó nadleguje drugod po svetu; zato se smemo nadejati, da bomo te sitnice za letošni prosti.

Ponarejen denar. — Poleg petdesetakov začeli so na Dunaju krožiti tudi krivi desetaki. Spoznajo se po monogramu na madjarski strani zdolaj med besedama „tir — tir“. Pravi desetaki imajo v monogramu črke: O, M, B — krivi pa črke: Ö, U, R. — Izdelani so precej dobro, vendar sta ženski glavi pomakljivi.

Madjarske pošte. — Pri poštne uradu v Aradu izginilo je nekaj denarnih pisem, v katerih je bilo 6961 gld. gotovega denarja. Policija prijela je sicer nekatere poštnne uradnike in služabnike, a ni mogla pri njih

ničesar najti. — Take tatvine se na Ogerskem že povsem navadne.

Večna luč v stolni cerkvi Solnograški. — Solnograški verniki bili so zadnji čas zelo razburjeni, ker je vsako noč ugasnila „večna luč“. Preiskava je dognala, da zmanjka čez noč vse olje in javno mnenje je dolžilo cerkovnika, da porablja olje v svoje osebne namene. Mož je sicer zatrjeval svojo nedolžnost, a niso mu verjeli, ter mu službo odpovedali. Jedini stolni dekan ni mogel verjeti, da bi bil stari, pošteni cerkovnik storil tako grdo hudodelstvo in da se sam prepriča, sklenil je, prebiti celo noč v cerkvi. Ko se je naredila noč in je zavladal mir v cerkvi, zapazil je strašni dekan hkrati veliko — podgano, ki je plezala po verigi, na kateri visi svetilka, izpila olje do dna in se zopet vrnila v svoj brlog pod streho. Solnogradčani so sedaj zopet mirni, cerkovnik pa ostane na svojem mestu.

Dunajski dvorni gledišči imata jako številno osebje, baje nad 1000 oseb, ki so prav dobro plačane. Mnoge prve igralke pevke in plesalke imajo po 10 in več tisoč plače. — Te dni smo pa čitali, da se vsemu osebju plača še poviša. — Potem pa porekó, da ni denarja, da so slabi časi prišli na nas! Namesto da se viša plača zapravljamim igralcem in igralkam, naj bi se denar obrnil v potrebniše svrhe.

Sneg. — Do novega leta smo imeli na Goriškem, zlasti v Gorici, prav krasno zimo. Na dan novega leta ob 9. zvečer pa je začelo snežiti; v ponedeljek je padal sneg po malem še ves dan, da se ga je nabralo toliko, kolikor ga že davno nismo imeli. V torek je veter popihal sneg s streh kar je jako neprijetno.

Ako je bilo pri nas takó, kaj naj si mislimo še le o drugih krajih, kjer je sneg domá? Ta torek ni prišel noben vlak z Dunaja. Pošta iz Soške doline prišla je v ponedeljek večer do Solkana, kjer je morala prenočiti; v Gorico je dospela komaj v torek ob 9½ zjutraj. V torek ni bilo še nobenega vlaka iz Ljubljane; iz Trsta na Laško vozili so pa redno. V sredo smo dobili dunajsko pošto čez Pontebo. V četrtek je bil prost eden tir do Ljubljane; vozili so le osebni vlaki, tovorni pa ne. — Slavna vlada se pri tej priliki zopet prepriča, kakó potrebna je železnica po Vipavski dolini.

Književnost. — „Pobožni učenec“ in „Pobožna učenka“ je ime novi molitveni knjižici 255 strani, katero je ravnokar izdal č. g. Karol Čigon, vikarij v Temnici. — Dobiva se pri pisatelju: Temnica p. Kostanjevica na Goriškem po sledečih cenah:

- 1). v zlato obrezo vezana in zunaj pozlačena po — : 55 kr.
- 2). v usnje vezana z zlatim križcem in marmor. — : 43 kr.

Pisana je za učence in učenke (za vsak spol posebej) ljudske šole od 9. leta naprej, obsega razne molitve in pobožnosti, kakor tudi razširjen pouk za prvo sv. obhajilo. K sklepu ima pesmi za vse čase leta, posebno pa M. Device.

Mašna knjiga istega pisatelja: „Skrbi za dušo“ je pošla.

Brošurica: „Sv. Frančišk in III. red“ dobiva pa se še po 13 kr. zvezek.

Kolera se je v našem cesarstvu prikazala l. 1831.—1833, 1836, 1849.—1850; 1854.—1855, 1866, 1873, 1884. 1886, in pa lani. Doma je v Indiji v močvirjih pri iztoku Gangesa v morje. Tam je navadna, kakor pri nas v nižavah Save in Drave mrzlica ali drugod griža. Od tam se je razširila v Perzijo, prišla konca junija 1892. v Astrahan na Rusko in se v ruskem cesarstvu po širokim razprostrla, da je tam do 10. okto-

bra po uradnem poročila že 215.000 ljudi na njej pomrlo. Od tam se je prenesla na Francosko in v Nemčijo, kjer je v Hamburgu 8.000 ljudi vžela. Konec septembra je prišla v naše cesarstvo in sicer v Galicijo potem v Pešto in dalje na Srbsko in na Turško. V našem cesarstvu je razven Ogerskega do konca oktobra zbolelo v Galiciji 136, na Dunaji 4, na Spodnjem Štajerskem v Zabovcih pri Ptui 2, na Češkem 1 oseba. Na Ogerskem pa bolj razsaja, posebno v Pešti zbolijo na dan 10 do 20 oseb. Sicer pa že tudi tam pojema. Na Hrvaškem je tudi nastala, pa ni čuti, da bi se širila. V naši državni polovici se je posrečilo, to nevarno kužno bolezen povsodi hitro zadušiti. Razven Galicije s 136 slučaji je drugod le nekaj prav malo oseb napala. Ta ugodni uspeh je zahvaliti strogim gosposkim naredbam. Bolezen je nalezljiva in prenosljiva in ukrotiti jo je moč, če se vsak slučaj ročno gosposki naznani, da ta brez zamude, in preden se je bolezen še drugam raznesla, vse potrebno uvede. „Domovina“.

Drobiž. — V Londonu, glavnem mestu ponosne Anglije, prebiva 40.000 ljudi v podzemeljskih lukajah. — Iz Galicije se je v desetih letih izselilo okoli 80.000 prebivalcev, ker so jim židovski skopuhi ugrabili vse imetje. — Petrograd, ponosna nova ruska prestolnica, dobi novo pristanišče, ki bo stalo več milijonov rubljev. Po zimi je morje zamrznjeno. — Ruska vlada kolikor mogoče obtežuje židom, da ne morejo odirati kristijanov. Zdaj je odredila, da smejo židoški odvetniki izvrševati ta posel le v tistih mestih, kjer je naseljevanje židov zakonito dovoljeno. — V Belgiji še vedno trajajo delavski nemiri. Poboji med delavci in redarji ali vojakmi so na dnevnem redu. — V Steyru na Gornjem Avstrijskem so odpustili z dela v tovarnah veliko delavcev; od teh jih je 350 šlo v Ameriko. — Židovstvo na Dunaju se vedno bolj množi. Na visokih šolah je ena tretjina židov: od 681 odvetnikov je 394 židov; med 560 koncipijenti je 510 židov. Ni čuda, če so pošteni Dunajčani v skrbeh radi židovstva!

Zlati denar. Novega zlatega denarja se bo samo dvoje kovalo in to sta: zlat (cekin) po 20 kron ali sedanjih 10 goldinarjev in pa zlat (cekin) po 10 kron ali sedanjih 5 goldinarjev. Zlati po 20 kron se že izdajajo in pridejo tudi kmalu na deželo med ljudstvo. Dokler se pa novi cekini ne udemačijo, da jih vsak dobro pozna, bo treba prostemu ljudstvu, posebno pa ženam, paziti na bitje da jih kak stepar ne prevvari da jim n. pr. na sejmihi za živino ne podtakne namesto peavih cekinov kako drugo svetlorumeno, pa ničvredno stvar, kakor so znamke za igro (Spielmarke), ali pa nalašč za goljufijo ponarejene denarne podobe.

Vselej, kedar kak novi kovani denar pride med svet, se pogosto sliši od takih goljufij. Drugo svarilo objavlja „Slovenski Narod“ v št. 257. z dne 10. novembra, ktero se glasi: Javili smo že, da so bili prvi zlati po 20 kron te dni izdani in sicer avstrijski in madjarski. Slednje je lahko spoznati, ker so kovani tako, da jih je moči na prvi pogled razločiti od starih cekinov. Avstrijski zlati po 20 kron so pa popolnoma takšni, kakor prejšnji zlati po 20 frankov in se razločujejo od njih le po napisu, ker je zlat po 20 kron za 46 kr. več vreden, nego stari cekin po 20 frankov, paziti je na napisa: 20 Fr. pri cekinu in 20 Cor. pri zlatu po 20 kron, ker je to jedini razloček med stari in novimi zlati.

Lastovke-čebele. — Jako je razširjeno mnenje, da se lastovke ne smejo pustiti bližje ulnjakov, ker love in jedo čebele. Novejšje preiskave so pokazale da lastovice

jedo le trote, čebel delavk, katere pikajo, pa ne.

Krompir se mora okopavati, da se zatre plevel in tako dobi več zraka svetlobe in redelnih snovi krompir. Z okopavanjem se tudi doseže, da se zemlja v vročih poletjih preveč ne presuši, in da vlažnost pride globokeje v zemljo. Zrak tudi skozi zrahljano prst lože pride do rastlinskih korenin.

Ugoden vpliv snega na rodovitnost zemlje. — Znano je, da sneg naredi zemljo rodovitnejšo. Dolgo se ni vedelo zakaj. Sedaj je pa znano, da je v zraku mnogo amonijaka, ta amonjak pa dež ali sneg vzame s seboj na tla. Pri dežju mnogo tega amonijaka voda dalje odnese. Če pa sneg lepo počasi kopni, pa ves ta omonjak pride v zemljo.

Posušenje mleka. Kmet v Šleziji znan nam živinorejec, je s tem prenal mleko pri kravi, katero je hotel debeliti, da je pod vimenom držal vročo opeko in na njo molzel mleko. Mlečne pare so dosegle, da krava ni več mleka dajala.

Kako ohraniti meso. — Kjer ni lednice, se meso ohrani, če se dene v siratko ali kislo mleko. V takem mleku se meso več tednov ne izpridi.

Sadno drevje moramo čistiti! — Med vsakoletna opravila sadjarjeva spada tudi snaženje sadnega drevja. V mislih imamo trebljenje suhih vej in uničevanje lišajev, mahu, gob, itd. Lišaji in mahovi so prave zajedalke na drevju, kateremu sesajo sok in debela in vejic, vsled česar začne tako pešati, da usahne. Lišaji in mahovi so pa tudi zategadel škodljivi, ker so prava zalaga raznovrstnih škodljivih mrčesov. Sadno drevje čistimo mahu in lišajev z drevesnimi strguljami. Ker se ž njimi lubad ali celo les lahko rani, rabijo v novejšem času ščetni, ki so narejene iz jeklene žice.

Pobiranje obvislega suhega listja na sadnem drevju. Suho listje, ki visi še sedaj na sadnem drevju, je polno jajčec, ličink ali gosenic in mrčesov, ki so drevju škodljivi. Zato ne sme nihče zamuditi ugodne prilike, da obere čim prej mogoče to listje. Nabrano suho listje je potem sežgati.

Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gaberšček
Tiska A. M. Obizzi v Gorici.

Tiskarna

Ant. M. Obizzi-ja

priporoča se slov. občinstvu za vsakovrstna dela, ki spadajo v tiskarsko stroko. V zalogi ima vedno vse tiskovine za duhovske, županske in druge urade. — Cene zmerne. — Ceniki vsakemu na razpolago.

Peter Birsa

gostilničar pri veliki cerkvi
(Corte Caravaggio št. 4)

priporoča sl. občinstvu izborna domača vina, vedno dobro sveže pivo, domačo kuhinjo; postrežba točna.

Išče se

spreten pisar.

Ponudbe naj se pošiljajo uredništvu tega lista pod znamenjem „**Dob. pl.**“

Anton Obidič

čevljar

v Semeniški ulici št. 4.
se, priporoča Slovincem
v mestu in okolici za
blagohotna naročila.

Jožef Novič

krojač

v Gosposki ulici št. 13.

Jernej Kopač

na Solkanski cesti 9.

izdeluje
vsakovrstne vošene sveče,
in vseh vrst medeno pečivo
V Gorici prodaja te
sveče trgovci
A. Urbančič v Gosposki
ulici. — Prodaja jih tudi
Karolina Riesner v
Nunski ulici, ki izde-
luje in prodaja tudi
mrtvaške vence, cvetlice
in druge podobnereči.

Ivan Druffa

na Travniku
ima bogato zalogo vsa-
kovrstnega

USNJA
ter raznega orodja in
potrebščin

za čevljarje

Prodaja na drobno
in na debelo.

Ivan Reja

krčmar „Alla Colomba“
za veliko vojašnico
na desnem voglu v ulico
Morelli, toči domača
vina in ima

DOMAČO KUHINJO
Cene prav zmerne

Anton Jerkič

fotograf v Gorici
v ulici sr. Klare.

Ivan Howanski

čevljar
preselil se je v Raštelj
št. 23. I. nad.

Ivan Kavčič

veletržec na Kormu
ima zalogo
STEINFELDSKEGA PIVA.

v sodčilih in steklenicah
ter
žita, moke in otrobij.

Staroznano gostilnico

„pri Lizi“
v Kapucinski ulici
(Rabatišče) št. 2 ima
zdaj v najemu

Franc Bizjak,

ki toči izborna in naravna
vina, ima dobro
domačo kuhinjo ter sobe
za prenočišča. Cene so
zmerne. — Tukaj je
shajališče Slovincem iz
spodnje Vipavske doline.

Anton Fon

v Semeniški ulici
ima prodajalnico vsako-
vrstnih klobukov in kap-
ter

gostilnico.

Toči vedno dobra in
naravna vina.

Franc Jakil

na sredi Raštelja št. 9
ima
ZALOŽNICO USNJA,
katero prodaja na drobno
in na debelo.

Brustvena krčma

Rojanskega posojilnega in
konsumnega društva, po-
prej Pertotova, priporoča
se najtopleje slavnemu ob-
činstvu. Točijo se vedno
izborna domača okoličan-
ska vina.

I. Cej

gostilničar
v Židovski ulici št. 5 toči
naravno brisko vino.

A. Howanski

na Travniku št. 22
prodaja koške, pletonice
itd. na drobno in na debelo.

Ant. Trebše

gostilničar
proti novemu mestu v
Hvalovi hiši št. 12 toči
dobra domača vina in pivo.

Prodajalnica

in zaloga jestvin
„Rojanskega posojilnega in
konsumnega društva“, vpi-
sane zadruge z omejenim
poročtvom v ulici Belve-
dere št. 3, bogato založena
z jedilnim blagom razne
vrste in po nizkih cenah
se priporoča kupovalcem v
Trstu in z dežele.

Anton Koren

trgovec poleg gostilne
„pri zlatem levu“ (al
leon d'oro) v Gosposki
ulici, prodaja razno lon-
čarsko porcelanasto in
stekleno blago, reže in
vklada šipe v okna,
reže in napravlja okvirje
za zrcala in podobe.

Martin Poveraj

civilni in vojaški krojač
v Gorici, priporoča
svojo veliko zalogo bla-
ga za vsak stan, kakor
tudi gotovih oblačil. Da-
lje: srajce, spodnje
hlače, zavratnice, civil-
ne, vojaške in uradniške
ovratnike, sablje z vso
opravo, zlate in srebrne
zvezde, skratka: vse, kar
je potrebno za gospodo
vsakega stanu. Oblike
po naročilih izdeluje
točno in po zmernih
cenah.

Ivan Dekleva

veletržec z vinom v Gorici
ima v svojih založnicah
vedno na izbiro vsa-
kovrstna

domača vina
bela in črna istrjanska
ter
bela dalmatinska.
Pisarnica se nahaja
v Magistratni ulici. —

Prodaja na debelo

Ant. Kustrin

v hiši dr. Lisjaka v
Gosposki ulici št. 23, ima

prodajalnico

za kavo, sladkor, moko,
olje, riž in vsakovrstne
jestvine na drobno in
na debelo. Zunanja naro-
čila se točno izvršujejo.